

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Závěrečná evaluační zpráva

za období

1.1.2020 až 31.12.2022

Identifikace projektu

Registrační číslo: CZ.03.2.65/0.0/0.0/16_047/0011922

Název projektu: Odborník pracovník na pomezí sociálních služeb a škol

Zpracovatel evaluační zprávy: Mgr. Vlasta Pechancová

Popis projektu

Na realizaci klíčové aktivity se podíleli od 1.1.2020 dva pracovníci na DPČ v rozsahu 0,5 úvazku pro každého z nich. Jednalo se o PhDr. Ericha Stündla a Bc. Stanislavu Vaněčkovou. Paní Vaněčkovou nahradila na této pozici od 1.8.2022 Bc. Vendula Navrátilová. Stanislava Vaněčková se stala ředitelkou MŠ Větrná, čímž spolupráce v rámci projektu zůstala zachovaná na jiné úrovni. Všichni pracovníci se pohybují v oblasti sociálních služeb a škol již několik let a v rámci projektu využívají své dobré kontakty s jednotlivými subjekty.

Původně jsme plánovali na tuto pozici jednoho pracovníka, ale nakonec jsme nepodstatnou změnou projektu upravili tuto pozici kvůli větší efektivitě hned od začátku projektu na 2x 0,5 úvazku.

Administrativní podporu projektu vykonávala Petra Dostálková.

Celkově do území MAS Svitava patří 9 samostatných ZŠ, 7 ZŠ spojených s MŠ, 1 ZŠ Speciální a 14 MŠ.

Svoji práci v projektu zahájili odborní pracovníci setkáním pro ZŠ a MŠ 16.1.2020. Zúčastnili se zástupci 10 organizací. Na tomto setkání bylo domluveno, že pracovníci postupně navštíví školy a školky a detailně proberou možnosti spolupráce s rodinami aktuálně ohrožených žáků. U ostatních projednali mechanismy předávání informací k problémům, které se objeví nebo mohou objevit v průběhu projektu. Domluvili si také s totožným záměrem informační schůzky i na ZŠ a MŠ, které se úvodního setkání nezúčastnily.

Následovalo druhé setkání se zástupci spolupracujících organizací (Bonanza Vendolí, Krizové centrum, OSPOD Svitavy), které proběhlo 28.1.2020.

Detailně byly představeny cíle projektu, jeho možnosti a metody. Všechny zapojené organizace projekt přivítaly a projevíly zájem se na jeho realizaci aktivně podílet. Organizace, které se nezúčastnily úvodního setkání, navštívili pracovníci osobně.

Od března 2020 komplikovala realizaci projektu různá vládní opatření znemožňující nebo omezující přístup do ZŠ a MŠ.

Realizační tým pod vedením manažerky projektu Mgr. Vlasty Pechancové se scházel na pravidelných schůzkách, na kterých jsme vyhodnocovali aktuální situaci a možnosti podpory rodin ohrožených sociálním vyloučením i v době různých omezení a zákazů scházení. V průběhu realizace projektu se osvědčily osobní konzultace manažerky projektu s jednotlivými členy týmu a členy týmu navzájem.

V době pandemie probíhala jednání se všemi zainteresovanými partnery a rodinami často on-line formou a telefonicky.

V lednu 2020 jsme zahájili spolupráci s Mgr. Lenkou Buchtovou, která po celou dobu projektu vykonává supervizní podporu oběma pracovníkům.

Kvůli pandemii se částečně proměnila i cílová skupina projektu. Hlavní cílovou skupinou zůstaly rodiny ohrožené riziky z více stran - často se jedná o sociálně znevýhodněné rodiny na okraji společnosti, rodiny, které jsou neúplné, rozpadlé, potýkají se s finančními problémy a dluhy, se závislostmi, s nezaměstnaností, slabými rodičovskými kompetencemi apod.

Nově přibýly rodiny, které nespolupracují se školou a mají nízkou motivaci ke vzdělávání svých dětí, nezvládají nároky distanční, popř. hybridní výuky, potřebují podporu a pomoc při nastavení domácí přípravy, s plněním povinností do školy, se vzájemnou komunikací mezi rodiči a dětmi, mezi rodinou a školou apod. Zintenzivnila se i spolupráce se SVP, protože situace některých dětí se vlivem distanční výuky značně zhoršila a došlo u nich k nárůstu rizikového chování - vandalismu, nadužívání elektroniky, experimentování s návykovými látkami, sebepoškozování, kyberšikany apod. U mnohých dětí se zhoršil jejich psychický stav, tyto problémy sociálně znevýhodněné rodiny neuměly adekvátně řešit a potřebovaly zprostředkovat kontakt na odborná pracoviště.

S postupující pandemií se ukazoval zhoršující se stav rodin, rodiny ztratily dobré návyky, část rodičů přišla o práci, zadlužily se, vzrostly problémy s nadužíváním alkoholu a léků, přibýlo domácí násilí, konflikty mezi partnery apod.

Po návratu dětí do škol jsme se soustředili hlavně na řešení následků pandemie, na maximalizaci spolupráce mezi školami a rodinami, napojení na podporu sociálních služeb, OSPOD. Některé rodiny řešily výrazné ekonomické problémy, potřebovaly zprostředkovat

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

pomoc při řešení dluhové situace, začaly využívat potravinovou banku a oblečení zdarma. U několika žáků jsme motivovali rodiče k využívání doučování ve škole nebo specifickému programu Mentorské asistence Bonanzy Vendolí, z. ú. s cílem snížit propad v učivu z uplynulého období. U těchto žáků je nezbytné odbourat i skryté záškoláctví – časté absence omlouvané rodiči z důvodu různých neprůkazných onemocnění.

Pokračovala nadále i spolupráce s SVP ALFA, některé děti nastoupily do stacionáře nebo na internát s cílem eliminovat výchovné problémy a rizikové chování a také stabilizovat návyky školní docházky, domácích úkolů, domácí přípravy, pravidelné stravy, spánkové hygieny, hygieny těla apod. Ve spolupráci s rodiči pracujeme často na odbourání nadužívání elektronických zařízení u dětí, což je jev výrazně podpořený distanční výukou.

K dopadům pandemie se přidaly ekonomické problémy způsobené vysokou inflací a rostoucími cenami energií. Obzvláště tvrdě dopadá současná krize související s konfliktem na Ukrajině na rodiny samoživitelů a na rodiny s více dětmi. Rodinám hrozí chudoba, zadlužování, neschopnost zajistit na dostatečné úrovni péči o děti, ztráta bydlení apod. V rodinách výrazně narůstá nejistota z budoucnosti a stres při zajišťování každodenních základních potřeb. V této nelehké situaci je stále důležitější zachytit ohroženou rodinu co nejdříve, provázet ji a zapojit do systému podpory státu, sociálních služeb a školských zařízení. Realizací projektu se ukazuje, že pracovníci MŠ a ZŠ jsou schopni rozpoznat riziko ohrožení rodiny velmi brzy, často jako první.

K podpoře rodin jsme využívali často různá multidisciplinární setkání minitymů – nejčastěji šlo o etopedy SVP, pracovníky SAS u Bonanzy Vendolí, z.ú., s pracovníky OSPOD, PPP, SPC a Krizového centra.

Vzdělávání:

Stanislava Vaněčková se zúčastnila školení Spolu a jinak ve školním poradenství. Toto vzdělání přispělo k posílení její odborné kompetence. Na toto vzdělávání navázala dlouhodobějším vzděláváním v adlerovském přístupu u stejné instituce.

Hlavní partneři mezi základními školami

Při realizaci projektu jsou našimi hlavními partnery velké svitavské školy, do kterých se na druhý stupeň přestupem z malotřídních škol dostává i většina dětí z okolních obcí.

Základní škola a mateřská škola Svitavy, Sokolovská 1

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

V rámci projektu jsme se školou řešili podporu konkrétních žáků z jiného sociokulturního prostředí, kteří selhávali v době distanční výuky. Náš pracovník zprostředkoval komunikaci mezi školou a rodinami, společně hledali způsoby, jak rodiny podpořit. Do některých rodin začali docházet sociální pracovníci SAS. Žáci se zapojili do mentorského programu zaměřeného na doučování a vytváření zdravých vztahů mezi vrstevníky nebo k přirozeným i připsaným autoritám (mentorům, průvodcům mentorů nebo k učitelům).

Dlouhodobá spolupráce probíhala u žáka 1. třídy. V rodině byla minimální podpora při zvládnutí distanční výuky, proto se náš pracovník intenzivně zapojil do předávání výukových materiálů, podpory žáka i jeho matky ve vzdělávání. V té době probíhalo i stěhování rodiny do blízkého městečka, bylo potřeba matce pomoci s hledáním bydlení, s novou prací, se školou a školkou pro děti. Do rodiny na naše doporučení začala docházet SAS.

Dalšími klienty byli žáci selhávající ve vrstevnických vztazích případně v komplikovaném rodinném prostředí. U některých žáků jsou tyto problémy spojeny s nízkou psychickou odolností, vedoucí až k sebepoškozování, úzkostem, depresivnímu prožívání, závislostem, sebevražedným pokusům apod. V těchto případech jsme hledali možnosti intenzivní podpory pro dítě i celou jeho rodinu ve službách psychologa, psychiatra nebo etopeda SVP.

Na této škole proběhlo i několik jednorázových konzultací nebo krátkodobých spoluprací zaměřených na řešení konkrétních problémů (např. dluhová problematika, užívání návykových látek v podobě nikotinových sáčků, právní poradenství v souvislosti s rozvodem apod.)

Základní škola Svitavy, T. G. Masaryka 27

Vedení školy, zástupci školního poradenského pracoviště i konkrétní učitelé spolupracují průběžně na realizaci projektu.

Kromě jednorázových konzultací jsme pomáhali škole při řešení situace žáka ze 6. třídy, který je vychováván pouze otcem. V rodině panují už několikátou generaci velmi nepříznivé sociální podmínky, které mají zásadní vliv na extrémně problematické chování žáka v průběhu výuky (prakticky po celou dosavadní školní docházku). Rodina navázala spolupráci s OSPOD a SAS, chlapec prošel stacionárním oddělením SVP. Při návratu do školy po obnovení prezenční výuky se problémy ještě zvětšily. Následně nastoupil žák do internátního oddělení SVP, odkud byl pro hrubé porušení pravidel vyloučen. Ve spolupráci s PPP a Speciální školou byl přeřazen do třídy pro děti s poruchami chování. Pracovníci projektu byli

nápomocni při hledání a koordinaci tohoto řešení. Otce nadále podporujeme ve výchově a péči o mladší sourozence.

Druhou dlouhodobě spolupracující rodinou je otec a babička žáka ze 7. třídy, který vyrůstá bez matky. Chlapec nemá dostatečně pevné rodinné zázemí, toulá se, neplní povinnosti, vyvolává konflikty. V obci, kde bydlí, došlo už k několika výtržnostem a vandalství. Ve své třídě je původcem šikany. Na řešení situace se podílelo SVP (ambulanti spolupráce, intervenční program pro třídu), OSPOD a SAS, která pomáhá otci a babičce se řádnou péčí o chlapce.

Základní škola Svitavy, Riegrova 4

Vedení školy, zástupci školního poradenského pracoviště i konkrétní učitelé s odbornými pracovníky projektu aktivně spolupracují.

U dvou sourozenců z velmi sociálně znevýhodněného prostředí na prvním stupni docházelo k výrazným výchovným problémům, chlapci se dopustili činu jinak trestného. Na doporučení soudu nastoupil starší z nich do stacionáře SVP. V individuálním kontaktu byl motivovatelný a dělal pokroky, nicméně měl velmi slabé sociální zábrany a snadno se nechal strhnout k nevhodnému chování ostatními. Současně řešil pracovník ve spolupráci s městem Svitavy a OSPOD naprosto nevyhovující situaci, kdy v bytě bydlelo několik rodin napříč třemi generacemi.

Další dlouhodobou spolupráci jsme navázali s rodinou žákyně 9. třídy, která se odstěhovala z domu ke svému o mnoho let staršímu příteli. Přestala docházet do školy a plnit svoje povinnosti. K řešení jsme přizvali OSPOD Svitavy a s jeho pomocí se situaci podařilo stabilizovat.

Základní škola Svitavy, nám. Míru 73

Vedení školy prosazuje moderní formy práce a využívá veškerých dostupných mechanismů k pomoci rodinám žáků. U představitelů školy je výhodou silné sociální cítění, které se daří přenášet mezi pedagogy a pozitivně ovlivňovat celkové prostředí školy. Výchovná opatření, postupy, přístupy vedení školy včetně spolupráce s pomáhajícími organizacemi jdou vysoce nad standardní práci škol.

Vedení školy využívá veškerých možností konzultovat i drobné nedostatky ve výchovném procesu a tím zásadně přispívá k jejich usměrňování, případně k včasnému řešení. S

ohledem na velikost školy i sociální složení žáků (množství dětí cizinců, žáků z jiného sociokulturního prostředí apod.) probíhá četná jednorázová i dlouhodobá spolupráce v řadě konkrétních případů se SAS, OSPOD, SVP, PPP, SPC.

Jedním z doposud nejsložitějších klientů je matka samoživitelka, která se několik let potýkala s příležitostnou závislostí na nelegálních návykových látkách (metamfetaminu), což mělo zásadně negativní vliv na jinak velmi dobrý vztah se synem, aktuálně žákem 8. třídy. Chlapec se velmi rychle zhoršil v chování i v prospěchu. Objevilo se toulání s partou a záškoláctví. Jeho biologický otec je dlouhodobě drogově závislý a nepřestavuje pro rodinu žádnou oporu. Náš pracovník intervenoval směrem k získání stabilního a levného bydlení pro matku, pomáhal s nalezením práce na poště, kterou matka zvládne skloubit s péčí o mladšího čtyřletého syna. Starší chlapec se stal klientem ambulantních a posléze internátních služeb SVP s cílem stabilizovat jeho vývoj a motivovat ho k pozitivním změnám. Přispěli jsme k obnovení vztahu s dědečkem, který byl pro chlapce jedinou mužskou autoritou. Rodina začala spolupracovat také s OSPOD. Společné úsilí všech a masivní podpora matky vedla k postupné stabilizaci rodiny.

Základní škola Svitavy, Felberova 2

S ohledem na to, že se jedná o největší, a navíc sídlištní školu ve Svitavách, je i spektrum problémů k řešení velmi široké. Mnoho rodin se potýká s rizikem sociálního vyloučení a vyžaduje individuální přístup. Na této škole je velmi dobře funkční školní poradenské pracoviště, díky kterému se daří multidisciplinární přístup k rodinám. Škola disponuje prakticky veškerým odborným personálem. Kromě pozic psychologa nebo speciálního pedagoga se pokouší zavést i funkci sociálního pedagoga. Během realizace projektu probíhaly jednorázové i dlouhodobější spolupráce při řešení problémů konkrétních rodin.

Naši pracovníci se dlouhodobě věnovali podpoře rodiny otce samoživitele se třemi dětmi v mladším školním věku, který se do Svitav přistěhoval bez jakýchkoli vazeb na zdejší prostředí. Nebyl schopný zajistit řádnou péči o své tři děti ani vyhovující podmínky bydlení. Naši pracovníci mu pomohli navázat intenzivní spolupráci nejen se školou, ale také s OSPOD, SAS a SVP. Formou sbírky jsme rodině zajistili základní vybavení domácnosti, oblečení pro děti a hygienické potřeby. Děti využívají služeb školní psycholožky. Pracovníci projektu také často sloužili jako mediátoři mezi rodinou a dalšími institucemi (OSPOD, Policií ČR apod.).

Další dlouhodobá spolupráce byla s rozvedenou rodinou, kde jsou dvě děti školního věku svěřeny do střídavé péče rodičů. Tato péče je nicméně značně problematická a rodičům se

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

nedaří zajistit jednotné výchovné prostředí. Neshody mezi nimi jsou využívány dětmi k manipulacím a k zanedbávání povinností. Situace se razantně zhoršila v době distanční výuky, kdy u starší dcery došlo v nárůstu problémového chování, k neplnění povinností a značným psychickým problémům. Naši pracovníci iniciovali vícestranné mediované schůzky za účasti obou rodičů a odborných pracovníků návazných služeb. Do rodiny začala docházet SAS a starší dcera začala využívat mentorské asistence. Situace v rodině se postupně stabilizovala.

Speciální základní škola a střední škola Svitavy

Vedení školy i školního poradenského pracoviště spolupracuje na projektu jako partner, který zejména v rámci tří tříd pro děti s poruchami chování zabezpečuje potřeby dětí, jejichž výchova vykazuje závažné potíže, se kterými se na speciální školu obracejí jednotlivé základní školy v regionu. Jedná se často o výchovné i vzdělávací potíže dětí, které se nepodařilo vyřešit stávajícími službami SVP Svitavska. Žáci, zařazováni do těchto tříd, jsou často ze sociálně znevýhodněného prostředí. Vzhledem k tomu, že zařazení do třídy pro děti s poruchami chování představuje značné riziko pro další vzdělávací i výchovné působení, ohrožuje socializaci dětí a mohlo by přispívat ke zvýšení rizika budoucího sociálního vyloučení, iniciovali jsme společné jednání se zástupci SVP, PPP, našich odborných pracovníků projektu a této školy. Součástí vzájemné komunikace a spolupráce bylo mimo jiné vyjasnění společného postupu tak, aby do tříd pro děti s poruchami chování byly zařazovány výhradně děti, u kterých byla nejprve využity všechny ostatní možnosti podpory dítěte i celé jeho rodiny. Naší snahou je, aby se zařazení dítěte do těchto tříd opakovaně prověřovalo a vyhodnocovalo, zda nedošlo ke zlepšení, které by umožnilo vrátit dítě zpět do hlavního vzdělávacího proudu. Vyjednávání těchto mechanismů má zásadní význam i pro vytváření praxe v oblasti práce s dětmi s poruchami chování v regionu.

Základní škola a mateřská škola Hradec nad Svitavou

ZŠ a MŠ v Hradci nad Svitavou patří mezi aktivně spolupracující vesnické školy. Školní poradenské pracoviště konzultuje s našimi pracovníky postupy při podpoře rodin, kterým hrozí sociální vyloučení.

Dlouhodobě jsme spolupracovali na řešení situace žáka 7. a následně 8. třídy, který je vychováván pouze otcem. Společně žijí v zanedbaném polozbořeném domku, kde se nedaří zajistit základní úroveň potřeb (hygieny, tepla apod.). Rodinu se postupně podařilo navázat

na řadu podpůrných služeb - proběhlo úspěšně oddlužení za pomoci Krizového centra, SVP poskytlo intervenci ve třídě s cílem posílit postavení chlapce mezi spolužáky, kteří se mu kvůli nedostatečné hygieně vysmívají. Při přechodu žáka do 8. třídy proběhlo i jednání o jeho zařazení do stacionáře SVP. Dále se v rodině angažuje SAS a OSPOD. Zorganizovali jsme sbírku oblečení a základních hygienických potřeb. Pracovníci projektu rodinu pravidelně navštěvují.

V dalším případě využila škola pomoci našich pracovníků při řešení závažných projevů šikany mezi spolužačkami, žákyněmi 8. třídy. Kromě intervencí zajistilo SVP pro školu i diagnostiku skupiny a následně třídní program zaměřený na řešení šikany a posílení zdravých vztahů ve skupině. Odezva na program od dětí i pracovníků školy byla velmi dobrá. Několika rodinám byla doporučena spolupráce s SVP a SAS. Sekundárním benefitem bylo významné prohloubení důvěry mezi venkovskou školou a SVP, které se pozitivně odráží i na komunikaci s ostatními venkovskými školami v regionu.

Základní škola a Mateřská škola Běly Jensen, Opatov

Vedení školy, zástupci školního poradenského pracoviště i konkrétní učitelé spolupracovali při realizaci projektu dlouhodobě.

Naši pracovníci pomáhali při řešení situace u dvou chlapců (7. ročník), kteří dlouhodobě zanedbávali plnění školních povinností. Při bližším seznámení s rodinami se ukázalo, že v případě první rodiny je potřeba pomoci s vyřešením obtížné finanční situace. Rodina byla z důvodů nemoci otce v potížích se splácením dřívějších závazků (hypotéky apod.). Tato situace se přenášela do celého rodinného prostředí a měla zásadní vliv i na plnění školních povinností (nikoliv pouze syna, ale také dcery), což se ve škole prozatím neprojevovalo. Spolupráce s rodinou spočívala především v pomoci se zajištěním dostupných sociálních dávek, protože otec není schopný pracovat a matce ztěžuje uplatnění na trhu práce nízká kvalifikace i celkově nízké kompetence k řešení problémů a k převzetí odpovědnosti. Prostřednictvím našeho pracovníka se podařilo snížit napětí mezi školou a rodinou. Rodina je v dlouhodobé péči SVP.

V případě druhé rodiny pracovníci posilovali hlavně kompetence matky samoživitelky k výchově a k zajištění plnění školních i domácích povinností u všech čtyř dětí. Rodina vstoupila do spolupráce se SVP. Chlapec se zapojil i do doučovacího programu Mentorské asistence.

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Základní škola Brněnec, Moravská Chrastová 100

Škola při realizaci projektu dlouhodobě spolupracuje. Společně jsme řešili jednorázové konzultace i dlouhodobější spolupráci při řešení situace u žákyně (8. třída), která dlouhodobě zanedbávala školní docházku zejména v době distanční výuky, ale i mimo ni měla absence v desítkách hodin. Rodina chtěla tuto situaci vyřešit přestupem na jinou školu, čemuž se podařilo zabránit. Při spolupráci s rodinou bylo nutné podporovat kompetence rodičů k rozhodování a nesení odpovědnosti za výchovu a vzdělávání jejich dcery. Tyto kompetence byly oslabeny u matky z důvodu psychiatrické diagnózy a u otce z důvodu přetíženosti v práci, kdy si bral směny navíc, aby rodinu uživil. Rodinu bylo nutné podpořit i vybavením, aby vůbec distanční výuka byla možná. I s touto oblastí pomohl náš pracovník a rodičům i žákyni pomohl se zapojením zapůjčené techniky a se zpřístupněním výukového obsahu. Vzhledem k přetrvávajícím absencím byl do řešení situace zapojen i OSPOD.

Základní škola Janov, okres Svitavy

V této škole jsme pomáhali při řešení nezvladatelného chování u žáka 1. třídy. Při návštěvě našeho pracovníka a při navázání spolupráce s rodiči bylo zjištěno, že žák vykazuje znaky nadprůměrného IQ a že potřebuje při vzdělávacím procesu individuální přístup. Rodina navázala spolupráci s SVP za účelem diagnostiky chování i IQ. Postupně byla přijata opatření ve škole i v rodině, která umožnila snížit problémové chování žáka a zajistit jeho fungování ve třídě tak, aby byl zohledněn jeho individuální rozvoj bez poškození vztahů k vrstevníkům nebo autoritám.

Základní škola Vendolí, okres Svitavy

V této škole probíhala dlouhodobá spolupráce při řešení situace v rodině velmi mladé matky samoživitelky, která vychovává čtyři děti. Matku jsme podporovali v získání rodičovských kompetencí ve výchově, ale také v kompetencích k zajištění základních potřeb dětí – stravy, bezpečí, hygieny, oblečení apod. Pracovali jsme také na zlepšení spolupráce mezi matkou a školou a na obnovení vzájemného dialogu při řešení problémů. Pracovníci projektu přispěli také ke snížení nepřiměřených nároků školy na rodinu. Do řešení byl zapojen OSPOD s cílem stabilizovat rodinnou situaci. Do rodina byla doporučena SAS.

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Níže uvedené ZŠ se do realizace projektu zapojily spíše sporadicky. O působení našich pracovníků jsou pravidelně informováni a jsou vyzýváni ke spolupráci při řešení situací s žáky ohroženými sociálním vyloučením:

Základní škola Březová nad Svitavou

Základní škola, Radiměř

Základní škola a Mateřská škola Opatovec 119, okres Svitavy

Základní škola a Mateřská škola Javorník, okres Svitavy

Základní škola a Mateřská škola Koclířov, okres Svitavy

Základní škola Vítějeves, okres Svitavy

Základní škola a mateřská škola Svitavy – Lačnov

Partneři mezi mateřskými školami

Také u mateřských škol v území MAS Svitava je možné říct, že hlavními partnery jsou městské svitavské MŠ, u vesnických MŠ trvá delší dobu, než začnou o dětech přemýšlet v širších souvislostech a naučí se využívat pomoc pro řešení v rámci multidisciplinární spolupráce.

Mateřská škola Svitavy, Větrná 11

Spolupráce s touto MŠ je na vysoké úrovni díky speciální pedagožce, která má na starosti péči o děti se speciálními potřebami. S touto pracovnící byly pravidelně konzultovány jednotlivé situace především u dětí s poruchami chování, u dětí cizojazyčných, v případě dlouhodobé nepřítomnosti dítěte, neplnění povinné docházky apod. Školka zvládá většinu situací vyřešit sama po konzultaci s odborníky. Díky této pracovníci se podařilo navázat spolupráci se spádovou ZŠ – také se speciální pedagožkou, což umožňuje sdílet zkušenosti a postupy u jednotlivých rodin a pokračovat v započaté spolupráci i po nástupu do ZŠ. Model práce s touto MŠ je pro nás příkladem dobré praxe a snažíme se o jeho prosazení i v ostatních MŠ.

Od srpna 2022 se ředitelkou této školky stala naše odborná pracovnice Bc. Stanislava Vaněčková, čímž se spolupráce ještě zintenzivnila. Během podzimu probíhaly náslechy ve třídách, identifikovali jsme několik dětí ohrožených sociálním vyloučením. Na půdě školky probíhaly následně společné schůzky s rodiči. Konkrétně se jednalo o matku samoživitelku,

kteřá začala mít velké problémy se zajištěním základních životních potřeb pro děti. Matce byla seznámena s možnostmi řešení a byl jí zprostředkován kontakt na návazné služby ve městě. Dále jsme spolupracovali se smíšenou rodinou, kde matka je Indonésanka a otec Čech. V tomto případě byl hlavní problém se sociálním začlenění rodiny do komunity, jazyková bariéra a nejednotnost výchovného stylu ve vztahu k synovi navštěvujícímu MŠ. Rodina vstoupila do ambulantní spolupráce se SVP. Intervenovali jsme také v případě řešení situace v rodině chlapečka s narušeným sociálním a emočním vývojem.

Do dlouhodobější spolupráce jsme vstoupili v případě chlapce, který se choval ve školce agresivně, napadal fyzicky i verbálně ostatní děti. Školce se nepodařilo navázat spoluprací s rodiči, kteří chování syna omlouvali a odmítali společně hledat řešení. Naše pracovnice se s rodinou sešla, vysvětlila rodičům, s čím jim mohou ostatní organizace pomoci a nabídla spolupráci s SVP. Vzhledem k závažnosti projevů dítěte byl do řešení přizván také OSPOD.

Dále byla poskytnuta konzultace v případě cizojazyčně mluvící dívky, která je v předškolní třídě, ale téměř vůbec neumí česky. Přes počáteční neochotu rodičů byl s otcem dítěte dohodnut nástup dcery do přípravné třídy s intenzivní výukou ČJ.

Mateřská škola Svitavy, Marie Majerové 13

V této MŠ probíhala spolupráce především prostřednictvím pravidelných konzultací a metodické pomoci při řešení situací v covidové době, při začleňování ukrajinských dětí (škola je určenou školou, při odkladech a neplnění povinné školní docházky).

Dále se na nás MŠ obrátila při řešení komplikované situace u chlapce (7 let), který má výrazné potíže v sociálním kontaktu, vykazuje afektivní stavy a opoziční chování vůči dospělým. Chlapec byl diagnostikován v PPP a byl mu přidělen asistent. Byl medikován dětským psychiatrem. Po změně léků došlo k výraznému zhoršení chování. Náš pracovník byl přítomný na společné schůzce s matkou, kde se podařilo stabilizovat spolupráci mezi školou a rodinou při hledání řešení, jak chlapce nadále vzdělávat v MŠ.

Iniciovali jsme spolupráci se školním poradenským pracovištěm spádové ZŠ, aby způsoby práce s rodinami ohroženými sociálním vyloučením byl kontinuální a jednotné.

Mateřská škola Svitavy, Milady Horákové 27

V této MŠ jsme pomáhali hlavně při řešení problémového chování dětí. V jednom případě se jednalo o chlapce (5 let), který agresivně napadal spolužáky i dospělé. Spolupráce s rodiči

byla obtížná, nakonec se podařilo navázat spoluprací s SVP. Náš pracovník doporučil vyšetření dětským psychiatrem a nastavení medikace. Pomohl rodině s výběrem vhodného pedopsychiatra. Po dohodě rodiče umístili dítě do přípravné třídy na Speciální škole.

Obdobné problémy v chování měl i další chlapec. I v tomto případě byla s rodiči obtížná spolupráce. Bohužel se nepodařilo navázat rodinu na spoluprací se SVP. Nakonec byla situace vyřešena nástupem do přípravné třídy ZŠ Svitavy – Lačnov.

V průběhu podzimu proběhly náslechy ve třídách hlavně předškolních dětí, abychom podchytili rodiny, které nejsou dobře připraveny na zvládnání nároků při přestupu do 1. třídy ZŠ.

Mateřská škola Brněnec, Moravská Chrastová 44

V době projektu se na nás škola obrátila při řešení komplikované situace dvou dětí (5 a 6 let), kdy ze strany matky docházelo k hrubému zanedbávání základní péče o děti. Děti neměly žádné hygienické ani sociální návyky. Po konzultaci s naším pracovníkem byla zahájena spolupráce s otcem dětí a OSPOD. Nakonec byly děti soudně svěřené do péče otce. V druhém případě se na nás škola obrátila s obdobným případem. Děti ze sociálně znevýhodněného prostředí, podezření na domácí násilí, zanedbávání základní péče, děti byly zakřiknuté a velmi úzkostné, neplnily povinnou předškolní docházku. Po konzultaci zahájeno jednání s OSPOD a doporučená spolupráce se SVP.

Mateřská škola Zdravíčko Vendolí

V době projektu se na nás škola obrátila při řešení problému s dítětem velmi mladé matky samoživitelky, se kterou jsme spolupracovali díky iniciativě ZŠ Vendolí u staršího syna. Všechny čtyři děti vykazovaly známky zanedbávání, komunikace s matkou byla velmi obtížná. Matku jsme podporovali v získání rodičovských kompetencí ve výchově, ale také v kompetencích k zajištění základních potřeb dětí – stravy, bezpečí, hygieny, oblečení apod. Pracovali jsme také na zlepšení spolupráce mezi matkou a školou a na obnovení vzájemného dialogu při řešení problémů. Do řešení byl zapojen OSPOD s cílem stabilizovat rodinnou situaci. Do rodina byla doporučena SAS.

Mateřská škola Svitavy, Československé armády 9

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

V průběhu podzimu proběhl náslech ve třídách předškoláků, u dvou dětí jsme identifikovali výchovné problémy a logopedické obtíže zesílené slabých sociálním zázemím rodičů. Oběma rodinám byla nabídnuta další spolupráce při řešení problémů. V obou případech jsme narazili na neochotu začít problémy v rodině aktivně řešit. Informovali jsme rodiče o rizicích do budoucnosti a také o tom, že vývoj dětí bude ze strany MŠ nadále pečlivě monitorován a v případě narůstajících znaků ohrožení dítěte bude kontaktován OSPOD.

Mateřská škola Karle

Ve školce proběhla na žádost ředitelka beseda s rodiči o možnostech řešení tíživé sociální situace, o možnostech spolupráce v rámci systému služeb, které jsou dostupné v nedalekých Svitavách, nebo fungují v terénu. Rodiče zajímala i některá další palčivá témata – hranice u dětí ve vztahu k elektronickým zařízením, jak zvládnout plynule přechod do ZŠ apod.

Níže uvedené MŠ se do realizace projektu zapojily spíše sporadicky. O působení našich pracovníků jsou pravidelně informováni a jsou vyzýváni ke spolupráci při řešení situací s žáky ohroženými sociálním vyloučením:

Mateřská škola Banín

Mateřská škola Bělá nad Svitavou

Mateřská škola U dvou sluníček, Brněnec

Mateřská škola Březová nad Svitavou

Mateřská škola Dětrichov

Mateřská škola Radiměř

Spolupráce s dalšími partnery

Jedním z hlavních cílů realizace projektu je posílit vzájemnou spolupráci mezi MŠ, ZŠ a regionální sítí sociálních služeb a školských zařízení. Při realizaci projektu se daří tuto spolupráci navazovat a prohlubovat. Mezi nejvýznamnější partnery patří tyto organizace:

Středisko výchovné péče Svitavska

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Tato organizace je realizátorem projektu a odborní pracovníky jsou jejími zaměstnanci. Středisko se pohybuje svým zaměřením na problémové chování dětí na pomezí mezi školskou a sociální oblastí, protože problémy dětí často odrážejí nefunkční nastavení výchovného přístupu v domácím prostředí, nízké kompetence rodičů, sociální vyloučení, různé patologie v domácím prostředí apod.

Spolupráci s etopedy doporučují odborní pracovníci všude tam, kde je vhodné podpořit rodiče ve výchovných kompetencích, v nastavení domácích pravidel, v důsledné a jednotné výchově apod. Etopedi také pomáhají zlepšovat spolupráci mezi dítětem, rodinou a školou tak, aby odrážela reálné možnosti dítěte a byla individuálně přizpůsobená jeho podmínkám.

SVP nabízí možnost ambulantní spolupráci, dále stacionární a internátní pobyty pro děti, intervenční programy pro školy, vzdělávání učitelů v oblasti problémového chování dětí apod.

Spolupráce s etopedem je často nejrychlejší možnost, jak dostat dítě do odborné péče, která je navíc dostupná v místě a zdarma díky státnímu financování.

Bonanza Vendolí, z.ú.

Tato organizace je naším důležitým partnerem při podpoře rodin především díky těmto svým činnostem:

Sociálně aktivizační služba – jedná se o službu s několika pilíři. Nejvýznamnější z pohledu realizace projektu je Sanace rodiny. Díky této službě dostává rodina přímou individualizovanou podporu sociálního pracovníka ve svém prostředí. Společně se zaměřují na řešení širokého spektra problémů – bydlení, práce, dluhy, dávky, závislosti, domácí násilí, výchova, spolupráce s dalšími odborníky apod.

Výcvik sociálních dovedností a mentorská asistence – tyto aktivity jsou zaměřeny přímo na podporu dětí. Ve výcviku sociálních dovedností se děti učí poznávat samy sebe, získávají novou sebedůvěru, navazují vztahy s ostatními, posilují svoje sociální dovednosti, překonávají svoji komfortní zónu díky práci s koňmi. V mentorské asistenci se zaměřují na doučení chybějícího učiva ze školy ve dvojici s mentorem, kterým je zpravidla student střední školy. Díky doučování dvakrát týdně se postupně buduje blízký vztah se starším kamarádem a služba tak má i výrazně prosociální akcent.

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Nízkoprahové kluby – pro děti ze sociálně znevýhodněného prostředí nabízí Bonanza Vendolí i dva nízkoprahové kluby – jeden ve Svitavách a druhý na statku v blízké vesnici Vendolí. Klub doporučujeme všude tam, kde hrozí riziko nevhodně tráveného volného času.

Krizové centrum J. J. Pestalozziho

Krizové centrum je poskytovatelem sociální služby krizové pomoci a zároveň má pověření k výkonu sociálně právní ochrany dětí. Poskytuje komplexní pomoc jednotlivcům, rodinám i dětem v tíživých životních situacích. Zaměřuje se také na poskytování služeb v oblasti oddlužení. Tuto službu doporučují naši pracovníci rodinám nejčastěji. V Krizovém centru poskytují také rodinné terapie nebo individuální terapie dětem, na které těžce doléhá krizová situace v rodině. Služby centra doporučujeme i při ohrožení domácím násilím, sexuálním zneužíváním, týráním apod.

Laxus, z.ú.

V případě řešení závislostí v rodině je naším partnerem tato organizace. Nejčastěji se jedná o alkoholismus a patologické hráčství. Rodiče se mohou obrátit na pracovníky i v případě, že se chtějí poradit o dalším postupu, pokud zjistili u svého dítěte rizikové chování v této oblasti. I tato organizace je schopná poskytnou krizovou pomoc.

Orgán sociálně právní ochrany dětí (OSPOD)

Důležitým partnerem při řešení nepříznivých situací v rodinách je OSPOD. Díky projektu jsme spoluprací OSPOD a škol výrazně podpořili směrem k preventivnímu předcházení destabilizace rodin. Školy se postupně učí přizvat pracovníka OSPOD na jednání výchovné komise s cílem seznámit rodinu s činností tohoto pilíře ochrany dětí. Díky spoluprací s OSPOD se často daří řešit složitější rodinné problémy např. s bydlením, financemi nebo zajištěním potřebné zdravotní péče pro děti.

Pedagogicko-psychologická poradna, Speciálně pedagogické centrum

Tato školská poradenská zařízení jsou naším důležitým partnerem především v oblasti nastavení individuálního přístupu k dítěti ze strany školy. Díky nízkým sociálním dovednostem rodičů často nedojde ke včasnému diagnostikování dítěte. Různé stupně

podpůrných opatření přitom mohou výrazně přispět k zažívání školního úspěchu a ke zlepšení spolupráce mezi dítětem a učitelem. Tato opatření následně brání záškoláctví, problémovému chování ve výuce, opakování ročníků, přeřazení do segregovaných tříd nebo předčasnému ukončení vzdělávací dráhy dítěte.

Charita (šatník, potravinová pomoc)

V souvislosti s ekonomickými dopady pandemie i války na Ukrajině doporučujeme u stále více rodin využití služeb šatníku a potravinové pomoci, které na Svitavsku organizuje místní Charita.

Indikátory

Níže v tabulce jsou uvedeny indikátory, pro které jsou stanoveny cílové hodnoty:

Kód indikátoru	Název	Měrná jednotka	Cílová hodnota	Hodnota k 31.12.2023
60000	Celkový počet účastníků	Osoby	11	11
67001	Kapacita podpořených služeb	Místa	4	4
67010	Využívání podpořených služeb	Osoby	134	179
80500	Počet napsaných a zveřejněných analytických a strategických dokumentů (vč. evaluačních)	Dokumenty	1	1

Indikátor 60000 – tento indikátor je k 31.12.2022 splněn. Z rodičů, se kterými jsme dlouhodobě spolupracovali, dosáhlo 11 na bagatelní podporu. Plnění tohoto indikátoru bylo zpomaleno různými vládními opatřeními v souvislosti s pandemií Covid – 19, nicméně v posledním roce probíhala spolupráce s rodinami v plné míře podle jejich potřeb.

Indikátor 67001 – tento indikátor byl od začátku projektu nastaven na hodnotu 4

Indikátor 67010 – tento indikátor tvoří jednorázové i opakované konzultace s jednotlivými rodiči. K 31.12.2022 převyšuje cílovou hodnotu a je tedy naplněn.

Indikátor 80500 – v tomto indikátoru je vykázána tato závěrečná evaluační zpráva, která je také uveřejněna na webových stránkách SVP Svitavska www.svpalfa.cz.

Finanční plán

V níže uvedené tabulce je vidět čerpání žádostí o platbu na realizaci projektu a jejich průběžné vyúčtování. Z celkových výdajů ve výši 2 249 900,00 Kč nebylo vyčerpáno 16 493,75 Kč především díky změně na pozici odborného pracovníka a s tím souvisejícím vzděláváním.

Čerpání peněz bylo v průběhu projektu plynulé, nedocházelo v této oblasti k žádným větším problémům.

Pořadí	Žádosti o platbu	Vyúčtování nákladů
1.	674 970,00	
2.	644 381,25	644 381,25
3.	301 400,00	301 400,00
4.	286 230,00	286 230,00
5.	309 355,00	309 355,00
6.	33 563,75	333 980,00
7.		358 060,00
Celkem	2 249 900,00 Kč	2 233 406,25 Kč
Vratka		16 493,75 Kč

Shrnutí

Projekt má za sebou tři roky realizace a je možné říct, že se podařilo výrazně posílit spolupráci MŠ a ZŠ při podpoře rodin ohrožených sociálním vyloučením. Učitelé se učí rozpoznávat ohrožené děti a rozšiřují si svůj úhel pohledu do větší šíře, která zabere i celou situaci rodiny, nejen vzdělávací oblast. Postupně roste vzájemná spolupráce škol a ostatních organizací v regionální síti.

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Rizika pro rodiny postupně stoupala s dopady pandemie Covid – 19 i s ekonomickými důsledky způsobenými konfliktem na Ukrajině. Rostoucí ceny energií a vysoká míra inflace způsobují značné ekonomické problémy i rodinám, které dříve chudobou a dluhy ohrožené nebyly. Obzvláště tvrdě dopadá současná krize na samoživitele a rodiny s více dětmi. K tomu se přidala náročná oblast integrace ukrajinských dětí do českých škol a pomoc jejich rodinám se začleněním do české společnosti.

Všechny tyto důvody nás vedou k tomu hledat možnosti spolupráce i po skončení projektu.